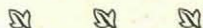

Fig. 10.

vlak bij ook kringgreppels waren. Ook kwam hier nog ander aardewerk te voorschijn. Een soortgelijk vaatwerk is mij nog niet bekend, ook niet, waarvoor het gediend heeft.

Deventer.

J. BUTTER.

HET NIEUWE NATUURMONUMENT OP TEXEL.

Tusschen het hooge land van Burg, Noordhaffel, Zuidhaffel en Hooge Berg enerzijds en dat van Sprang en Oosterend aan den anderen kant ligt een laag gebied, dat we naar zijn hoofdafwatering de vallei van de Jan Aye sloot zouden kunnen noemen. Deze Jan Aye sloot begint in het vrij hooge land heel dicht bij het Burgersdijkje. We gingen er daar altijd over heen, als we langs het voetpad door de velden wandelden van den Burg naar Meijer-

boomsbosch en Wegesweel. Naar het Westen gaat die sloot dan al gauw door lager land tusschen de Mars en de Veen (veelbeteekenende namen) en dan verder door Laagwaal (wat de Texelaars Langwaal noemen) en zoo door de buurtschap Dijkmanshuizen, om door de Waalder sluis verbinding te krijgen met de Waddenzee. De buurtschap Dijkmanshuizen telt drie boerderijen, waarvan Dijkzicht de meest belangrijke is. Dijkzicht met zijn mooie boomen is goed bekend bij de zeilers. Als je uit het Oude Vlie komend den Texelstroom neemt, dan stuur je eigenlijk recht op Dijkzicht aan.

Nu vinden wij van Langwaal af tot aan de zee toe een aaneenschakeling van lage gronden, die 's winters blank staan en trouwens ook in normaal natte jaren grootendeels onbegaanbaar zijn. In droge tijden, zooals in de zeven jaren, die nu achter ons liggen, laat de zilte kwel zich sterk gelden. We verwonderen er ons dan ook niet over, dat de hooilanden er in den zomer

Fig. 1. De Fienweid. Op den achtergrond Dijkzicht. De paarden lopen op het Hop.

rood zien van Engelsch gras, ja, dat op menige plaats de zeekraal er even goed thuis is als op de schorren. Zelfs blijven vele plekken onbegroeid: zwart en rood modderslik vol met sporen van vogelpootjes.

Het vermoeden ligt voor de hand, dat wij hier te doen hebben met een voormalige baai, vergelijkbaar met den inham, die thans Polder het Noorden heet. Hoogstwaarschijnlijk is de Heerenweg een oude zeekering en wanneer wij in dit gebied nog eens goed gaan snuffelen, dan vinden wij er wellicht nog wel merkwaardige overblijfselen van waterstaatkundig belang, zooals oude dijkstallen, waterlossingen en wat dies meer zij. Ook zal het de moeite loonen, om eens een onderzoek in te stellen naar de geschiedenis der mooie boschjes, die noordwaarts van den Hoogen Berg in de laagte doordringen en waarvan vooral de Blauwe Poort en de Zeshonderd bij mij in dankbare herinnering leven. Jammer dat afvalwater van de zuivelfabriek deze buurt verpest. Over de oude Texelsche boschjes is nog veel te vertellen.

Doch laat ons terugkeeren naar onze Lage Landen: hooiland, weiland, modderveld, plas, alle doorsneden door talloze slooten. Het schetskaartje, dat ik hier bij voeg, duidt er slechts enkele aan, maar geeft wel een goeden algemeenen indruk, vooral van onbegaanbaarheid;

HET NIEUWE NATUURMONUMENT OP TEXEL 125

Wij dienen nog eens in bijzonderheden na te gaan, hoe het komt, dat zulk een complex zoo uitmuntende levensvoorwaarden verschaft aan een rijke vogelwereld. Toen ik, nu vijfenveertig jaar geleden voor het eerst de buurt van Dijkmanshuizen bezocht, vond ik daar reeds een vogeldrukte, die niet onderdeel was van die van Waalenburg en die van den polder het Noorden al heel nabij kwam. Het landschap was er anders, minder vriendelijk dan Waalenburg, minder verlaten dan het Noorden en minder toegankelijk. Vooral door deze laatste omstandigheid is

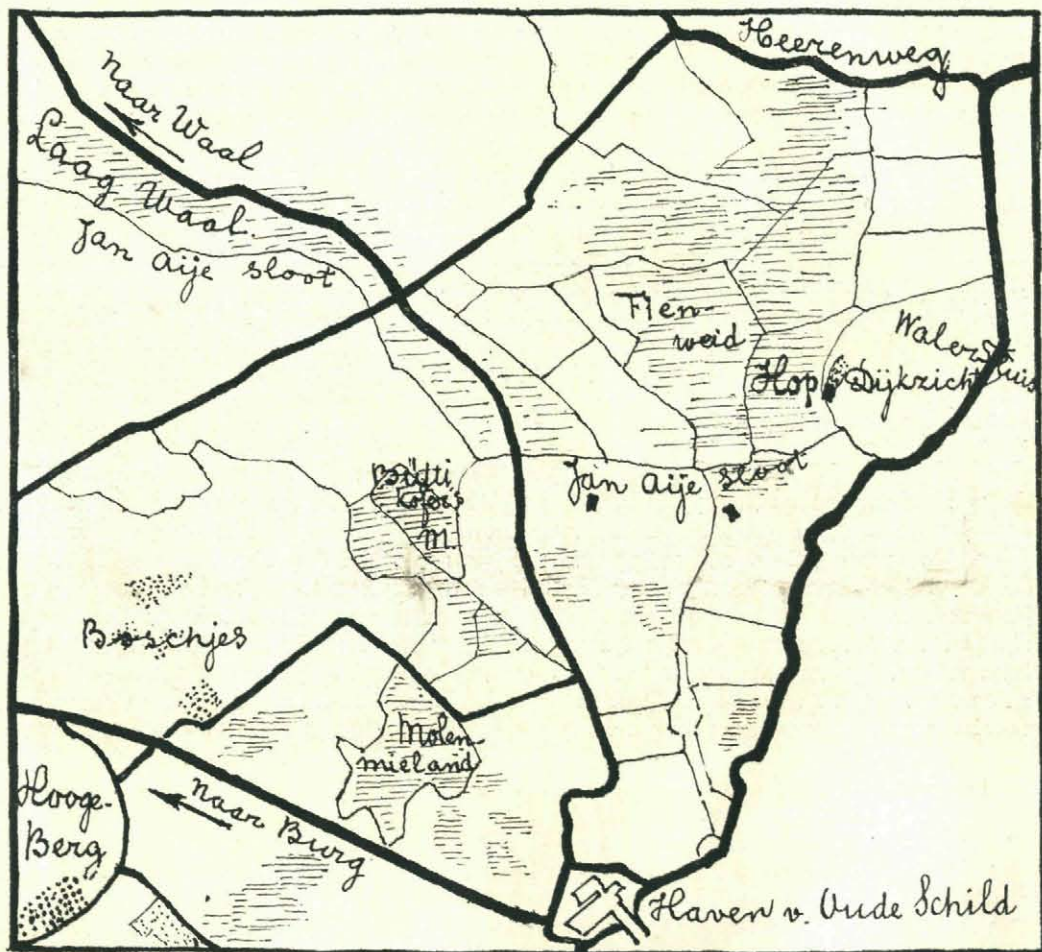

Fig. 2. De bezittingen van de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten in het lage land van Texel.

de buurt bij de „vogeltoeristen” minder bekend. Doch wanneer men in de Meimaand wandelt langs den zeedijk of langs de groote wegen, dan krijgt men van de vogeldrukte toch moois genoeg te zien.

We kunnen hier dan ook alle vogels verwachten van Waalenburg en van het Noorden. De Groote Sterns hebben pas onlangs geprobeerd een broedkolonie te vestigen op het Hop, zijn echter door weidend vee verdreven. Ook hebben wij de overtuigende bewijzen, dat de Steltkluut er in dit jaar gebroed heeft en met goeden uitslag.

Geen wonder, dat de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten en voor Vogel-

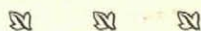
bescherming reeds jaren lang hun aandacht hebben geschonken aan dit gebied. Vogelbescherming laat het bewaken van April tot Augustus. Natuurmonumenten had er reeds eenige bezittingen verworven n.l. het Molenmieland aan den weg van de Haven naar den Burg en Büttikofers Mieland, omtrent den Waler weg. En daarbij komt nu nog de Fienweid, als een geschenk van vijftiwintighonderd vriendinnen en vrienden ter gelegenheid van mijn zeventigsten verjaardag. Iedereen moet begrijpen, hoe trotsch en dankbaar ik mij gevoel.

Kijk nu eens naar de kaart en zie wat een belangrijke strategische positie de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten nu inneemt in het lage land tusschen Hooge Berg en Heerenweg. Hoogstwaarschijnlijk worden de natuurmonumenten Büttikofers Mieland en de Fienweid zelfs nog vergroot. Bovendien zijn ook de overige gronden grootendeels aan de zorgen van Vogelbescherming toevertrouwd, zoodat wij feitelijk wel het heele gebied als één groot ornithologisch natuurmonument mogen beschouwen.

Maar het vee spreekt ook een woordje mee en heeft een poot in 't spel. En daarvoor is het goed, dat wij naast de beschermde gebieden ook de eigen bezittingen hebben. Nu gaan we de Fienweid behandelen als hooiland en nagras en wanneer dan de Groote Sterns weer eens een kansje willen wagen, zal daar geen koe hem deren. Dat kan hun te pas komen, want ze krijgen het op hun eiland Griend een beetje benauwd.

We weten niet precies, wat Fienweid beteekent en eigenlijk ook niet, hoe het gespeld moet worden.

JAC. P. THIJSSSE.

OCTOBER.

De beuken hebben in 1935 flink gedragen, dus we mogen weer rekenen op druk bezoek van keepon en onze waarnemingen van den winter 1933—'34 voortzetten. In 1934 hadden de beuken weinig vrucht gezet en we kregen dan ook in den winter hier weinig of geen keepon te zien. Meteen willen we een vraagteeken zetten bij de bewering, dat de beuk om de zes jaren overvloedig zou dragen. We weten nu alvast, dat in 1933 en 1935 goede beukenootjesjaren zijn geweest. Over het min of meer rijk vrucht dragen van boomen en heesters bestaat velerlei bijgeloof o.a. dat een rijke dracht van meidoorns, lijsterbessen, vlier etc. een strengen winter en drukken vogeltrek zou voorspellen. Ik waardeer dergelijke beweringen alleen als aansporing voor nauwgezet en voortgezet waarnemen.

De kardinaalsmuts rechts bij den ingang van Thijssse's Hof, rijk vrucht dragend, stond in 1934 in de laatste week van October nog flink in blad, terwijl de zaden al uit de opengesprongen vruchten bungelden. Over kardinaalsmuts raak ik nooit uitgepraat, evenmin als over *Monotropa*, die hier dit jaar alweer niet boven den grond is verschenen, zelfs op de plaatsen, waar er anders honderden staan. Die *Monotropa* is geheel en al afhankelijk van de paddenstoelen. Inmiddels is er een klein kansje, dat de overvloedige regens van de laatste dagen van Augustus en van September tegelijk met de paddenstoelen ook nog wat stofzaad omhoog jagen. We zullen tengevolge van die late regens na langdurige zomerdroogte nog wel meer „herlevingsverschijnselen” te zien krijgen. Zoo verwacht ik een rijken nabloei van duinroosjes, vooral in een perceeltje, dat ook in vroeger jaren onder dergelijke omstandigheden mijn aandacht heeft getrokken.

Heb ik u ook al eens gevraagd, om te letten op de kleur der duindoornbessen? Wij hebben ze hier van licht groenachtig geel af tot donker oranje, jaar op jaar aan dezelfde planten. Ook merken we verscheidenheid in vorm en grootte van de bladeren van den duindoorn op en we hebben één exemplaar, dat er een paar ongedoornde takken op na houdt. Dat is niet het gevolg van de standplaats want de struik staat op een hooge, droge, heete plek. Hoe oud worden duindoorns? Van Dieren zegt, dat hun op Terschelling (arm duinzand) slechts een kort leven is beschoren. Van Hoey Smith liet mij op Voorne een stamblokje zien met ongeveer veertig jaarringen. Nu gaan we in het Kennemer duin ook eens naar een dikkerd uitkijken.